

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40495
Nom	Societat, família i educació
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	4.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Facultat de Magisteri	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	3 - Societat, família i educació	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
MARTINEZ MORALES, JUAN RAMON	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

La matèria “Societat, família i educació” és una de les tres matèries que es divideix el mòdul genèric del Màster Universitari del Professor/a en Educació Secundària. Si les altres dues matèries del mòdul consisteixen a dotar de la formació necessària pel que fa a les perspectives pedagògica i psicològica, en aquesta es tracta d'aportar els elements i la metodologia de la perspectiva sociològica. En aquest sentit, el propi títol de la matèria indica que s'han de donar a conèixer tres relacions fonamentals: 1) l'existent entre estructura social i sistema social, sistema del que formen part tant la institució familiar com l'escolar (relació societat-família); 2) l'existent entre sistema social, entès com organització ecològica, econòmica, política, social i cultural de l'estructura social, i sistema educatiu, entès com forma de producció i control socials dels sabers i com forma de construcció política i moral dels subjectes; sabers i subjectes que són les parts constitutives de la manera de legitimació de qualsevol estructura social (relació família-educació); i 3) l'existent entre estructura social i sistema educatiu, el qual conté tant a l'educació formal (escolar), com a la no-formal i informal (relació societat-educació).

L'anàlisi d'aquestes relacions és la necessària condició formativa per a portar a terme amb efectivitat l'adquisició de les competències específiques vinculades a aquesta matèria, tals com relacionar l'educació amb el medi (estructura social i sistema educatiu), conèixer la incidència dels tipus de família en l'educació (sistema social i sistema educatiu) i adquirir habilitats socials per a orientar a les famílies (estructura social i sistema social).

Es tracta, doncs, d'emmarcar les institucions i els processos educatius dintre del sistema de la cultura i de la política, entès aquest com un conjunt d'accions i processos de les societats històriques. Per a això s'ha de comprendre en quina mesura el sistema escolar és tant un sistema social com un sistema educatiu, quins són les funcions socials i educatives dels sistemes d'ensenyament i de quina manera està relacionada la institució escolar amb la reproducció social i amb la reproducció cultural, així com amb la producció social i cultural. Des de la comprensió de les relacions de l'educació amb l'estructura social es pot accedir a la comprensió de les relacions de l'educació amb els processos de canvi i transformació socials.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

2024 - M.U. Prof.Educa.Secu

- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Conèixer els procediments de tutoria de l'alumnat, direcció i orientació del seu aprenentatge i suport en el seu procés educatiu.
- Conèixer les estratègies i els programes generals d'orientació educativa, acadèmica i professional de l'alumnat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Treballar en equip i amb equips, i desenvolupar actituds de participació i de col·laboració com a membre actiu de la comunitat educativa.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la recerca educativa.
- Comunicar-se de manera efectiva tant de manera verbal com no verbal.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

El Decret pel qual es regula el Màster del professor en Educació Secundària assenyalava unes competències generals que l'estudiant ha d'adquirir:

1. Obtenir informació, transformar-la en coneixement i aplicar-lo en els processos d'ensenyament-aprenentatge.
2. Desenvolupar espais d'aprenentatge que promoguin la igualtat, la convivència, la sostenibilitat i la presa de decisions.
3. Ser capaç de promoure la capacitat d'aprendre per si mateix i amb els altres, desenvolupant habilitats de pensament i decisió que facilitin l'autonomia.
4. Conèixer els processos d'interacció i comunicació en l'aula i dominar les habilitats socials per a abordar la resolució de conflictes i problemes.
5. Dissenyar i realitzar activitats que contribueixin a fer del centre escolar un lloc de participació i cultura en el seu entorn, orientant als estudiants.
6. Conèixer l'organització institucional del sistema d'ensenyament i models de millora del mateix.
7. Conèixer les característiques de la professió docent i la seua situació social.
8. Informar a les diferents famílies sobre els camps acadèmic i professional.

La contribució de la perspectiva sociològica a l'adquisició d'aquestes competències generals és especialment significativa en la mesura que en la matèria de "societat, família i educació" :

1. Es fa especial èmfasi en la producció històric-social de les diferents maneres de desigualtat social i escolar, objectivant, al seu torn, les possibilitats reals i polítiques dels processos coeducatius i democratitzadors.
2. Es dedica un temps important a distingir entre informació, coneixement i usos socials i polítics del coneixement. El procés de modelització científic-social s'explica breument per a abordar aquestes distincions.
3. S'aborden objectes centrals de la sociologia de l'educació mentre que ciència social, tals com: les diverses estratègies familiars pel que fa a l'adaptabilitat i selecció socials, la situació social dels docents, l'organització social de l'escola, els mecanismes de control i les relacions de poder en les relacions de comunicació pedagògiques, les connexions entre el sistema d'ensenyament i les diferents formes de

divisió del treball, i les relacions entre el treball docent i pedagògic i el treball intel·lectual i d'adreça. La manera específica de plantejar l'avaluació d'aquesta matèria té a veure amb la capacitat d'informar-se de les problemàtiques socials actuals (conversa en les classes presencials), de produir coneixement (anàlisi i síntesi), de comunicar-lo a estudiants i famílies (exposició oral), d'aplicar-lo a la resolució de problemes reals pràctics (desenvolupament d'una activitat) i de poder transmetre la capacitat d'aprendre per si mateix i amb els altres exercitant-la.

“Societat, família i educació” és una matèria genèrica dirigida a la formació del professorat que ha de tenir en compte tant els objectius generals d'aquesta formació com els específics de la matèria, també assenyalats en el Decret. Però a l'entendre l'ús de la sociologia, en la formació del professorat, com una eina fonamentalment metodològica, no podem desvincular aquesta concreta matèria dels objectius generals del Màster. Per aquest motiu les competències específiques d'aquesta matèria siguin ampliades amb la contribució de la matèria a la consecució de les competències generals.

El primer objectiu general d'aprendre a pensar des de la sociologia és capacitar-nos per a la síntesi i per a la complexitat, entesa com lògica de la conjunció i de la interacció. L'hàbit de contextualitzar històrica, social, política i culturalment s'adquireix, entre unes altres, amb la pràctica de la reflexió sociològica. El segon objectiu general de la matèria és practicar l'aprenentatge del treball tant individual (reflexiu) com grupal (conversacional). El tercer objectiu general és situar el sistema escolar, com sistema social i sistema educatiu, en l'entorn del sistema de la cultura, entès com camp de les interaccions entre sistema social i sistema educatiu. El quart objectiu general és aprendre a analitzar el sistema educatiu des de les problemàtiques de l'estructura social i del canvi social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Bloc 1: La perspectiva sociològica i l'anàlisi crítica de l'educació

Societat, cultura i història. estructura i canvi socials. Classes i grups socials. Conflictes socials i ecològics. El camp polític de l'educació. funcions socials de l'escola. metodologia de la investigació social

2. Bloc 2: La relació de l'estructura social amb el sistema social.

Diferenciacions socials i tipus de recursos. Grups, organitzacions, institucions i moviments socials..Sistema d'ensenyament i estratificació social.Anàlisi sociològica de les desigualtats educatives i de la diversitat.Desigualtats de classe, gènere i ètnia en educació.

3. Bloc 3: La relació del sistema social amb el sistema educatiu

.Evolució historicosocial de les famílies i elements de sociologia de l'alumnat.Els problemes del èxit i del fracàs escolars. Estratègies familiars. El professor com actor social, com agent educatiu i com intel·lectual...L'escola com a subsistema social..Polítiques educatives.

4. Bloc 4: La relació de l'estructura social amb el sistema educatiu.

La cultura escolar i el curriculum. Processos de naturalització i de racionalització. Poder, govern i dominació. Organització i legitimació. Ideologia, hegemonia i governamentalització. Els mites del desenvolupament i del control. Ideologia dominant i degradació social i ecològica.

5. Bloc 5: Relació del sistema escolar amb l'estructura i el canvi socials

Sistema d'ensenyament i divisions del treball. Transformacions socials actuals en el camp de l'educació i de l'ocupació. Formes de socialització i estructures socials de les famílies. Escola i comunitat. Educació per a la igualtat i per a la diversitat. Educació i democràcia. La formació política i ecològica de la ciutadania.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	10,00	100
Classes de teoria	10,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Treball en grup	5,00	100
Altres activitats	2,00	100
Elaboració de treballs en grup	13,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	18,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	7,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	100,00	

METODOLOGIA DOCENT

En les 20 primeres hores, el professor responsable del grup explicarà tant els elements fonamentals que entren en joc en les tres relacions anteriorment esmentades com la manera que haurien de treballar els estudiants i ser avaluats. L'estudiant acompanyarà les explicacions teòriques del professor amb 7 hores de lectura de diversos capítols d'algun dels llibres de referència per a les classes: el coordinat per Palomares, el coordinat per García Ferrando o el coordinat per Beltrán i Hernández.

En la resta d'hores, els grups, constituïts durant la primera setmana del curs, exposaran els resultats fonamentals de l'activitat que tenen assignada, tot això seguit d'un debat-conversa, coordinat pel professor, sobre les exposicions dels treballs. Cada grup d'estudiants disposarà del temps necessari per a exposar com han portat a terme l'activitat triada. Aquesta activitat pot ser seleccionada: 1) d'un capítol del llibre coordinat per F. Fernández Palomares, 2) de la part pràctica del llibre coordinat per M. García Ferrando, 3) de les activitats del llibre coordinat per J. Beltrán i F. Hernández, o 4) de l'activitat proposada

i coordinada en tutoria pel professor de l'assignatura.

La metodologia de treball deriva de l'organització de les activitats programades, de la distribució horària del curs en classes teòriques i classes pràctiques, i de la naturalesa dels materials que es proporcionaran. El curs es desenvolupa en unes primeres hores de classe fonamentalment teòriques, i en unes últimes hores de classe essencialment pràctiques.

Per a les vint primeres hores de classes teòriques presencials és convenient una preparació prèvia de lectura. El treball de lectura i escriptura serà clau en l'activitat no presencial del treball individual, consistent en l'elaboració d'un assaig sobre algun problema important de la matèria i d'una fitxa de lectura.

Per a la resta d'hores es requereix haver fet el treball en grup, que consisteix en el desenvolupament d'una activitat, ja sigui proposada pels llibres coordinats per Fernández Palomares, García Ferrando o Beltrán-Hernández, o proposta pel professor concret del grup, i haver preparat l'exposició oral, per a realitzar-la i debatre sobre ella en classe.

La matèria s'organitza, doncs, sota la forma d'activitats formatives presencials i no presencials:

Presencials: classes teòriques, tutories, treball de grup i exposicions en classes pràctiques.

No presencials: preparació de l'anàlisi d'un article científic i elaboració d'un treball individual escrit; elaboració del treball de grup i preparació de les classes teòriques.

AVALUACIÓ

1. Seguiment periòdic del progrès dels/les estudiants, tant a l'aula com a les tutories individuals i en grup (20%)
2. Avaluació dels treballs encomanats inclosos l'anàlisi i la valoració d'observacions sobre treballs elaborats per tercers (20%)
3. Valoració de la participació individual i en grup, tant a l'aula com a les tasques que es realitzen fora d'ella (20%)
4. Proves orals i escrites (40%)

Per a l'alumnat **NO ASSISTENT** que haja comunicat i justificat la seua impossibilitat d'assistència a classe al professorat durant el primer mes lectiu (obligatòriament s'haurà de presentar un justificant oficial), els criteris d'avaluació s'ajustaran als criteris que apareixen en la Guia Docent de l'Assignatura, no podent-se presentar en la primera convocatòria al no complir amb el requisit obligatori del Màster del 80% de presencialitat. No obstant això, en la segona convocatòria tindran dret a la realització d'un **EXAMEN** sobre els continguts de l'assignatura SFE conforme a l'apartat 4 (proves orals i escrites) que es valorarà sobre el 60% de la nota final. Respecte als treballs (apartat 2 de la Guia) hauran de presentar-se abans de la primera convocatòria, en el termini establert pel professorat de SFE del grup en el qual es trobe matriculat l'alumnat no assistent i **NO PODRAN SER RECUPERABLES** en la segona convocatòria. A més, no podran obtenir qualificació en l'apartat 1 (tutories), ni en l'apartat 3 (participació) al no haver assistit a classe durant el curs.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- a.1.Obras de referencia de las clases y de los trabajos de grupo
Beltrán, J. y Hernández, F.J. (coords.) (2011): Sociología de la educación, McGraw-Hill, Madrid, 2011.
Feito Alonso, R. (2020): ¿Qué hace una escuela como tú en un siglo como este?
Catarata, Madrid.
Fernández Palomares, F. (coord.) (2003): Sociología de la educación, Pearson, Madrid.
Hernández, F.J., Beltrán, J., Marrero, A.(2009): Teorías sobre soiedad, familia y educación. Tirant lo Blanch, Valencia.
Trinidad, A., Fernández, F., Bejarano. J.F. i Santiago, M.J. (coords.) (2021). La educación desde la sociología. Comunidad, familia y escuela. Madrid: Tecnos.
Urraco Solanilla, M. (ed.) (2023): Sociedad, familia, formación. Elementos para una sociología de la Educación. Catarata, Madrid.

- a.2.Obra para las fichas de lectura
M.Fernández Enguita (ed.), Sociología de la educación. Lecturas básicas y textos de apoyo, Ariel, Barcelona, 1999.

- a.3.Obras de consulta generales
Bonal, X. (2004): Sociología de la educación, Paidós, Barcelona.
Jerez Mir, R. (2003): Sociología de la educación. Guía didáctica y textos fundamentales, Milenio, Lleida.
Feito, R. (coord.) (2010): Sociología de la educación secundaria, GRAO, Barcelona.
Fernández Enguita, M. (2016). La educación en la encrucijada. Madrid: Fundación Santillana.
Fernández Enguita, M. (2023): La Quinta Ola. La transformación digital del aprendizaje, de la educación y de la escuela. Morata, Madrid.

Complementàries

- Anaya, G. (1978): ¿Qué otra escuela?, Akal, Madrid.
Apple, M. (1986): Ideología y currículo, Akal, Madrid.
Bain, K. (2005): Lo que hacen los mejores profesores universitarios, PUV, Valencia.
Beltrán, J. (2017). Una educación sociológica. Diez lecciones a través de la conversación. Tirant lo Blanch, Valencia. Accesible en: <https://rodrigo.uv.es/handle/10550/83297>
Beltrán, J. (2024): "La educación es un viaje. Carta a Alicia, estudiante del Máster Universitario en Profesorado de Educación Secundaria. Una perspectiva sociológica", Ed. Tirant lo Blanch (colección Apuntes Tirant), Valencia.
Bernstein, B. (1990): Poder, educación y conciencia, El Roure, Barcelona.
Bourdieu, P. y Passeron, J.C. (2001): La reproducción, Popular, Madrid.
Collet, J. i Tort, A. (2017). Escuela, familias y comunidad. Barcelona: Octaedro.
Fernández Enguita, M. (1998): La escuela a examen, Pirámide, Madrid.
Freire, P. (2004): La educación como práctica de la libertad, SXXI, Buenos Aires.
Foucault, M. (1984): Vigilar y castigar, SXXI, Madrid.

Giroux, H. (1990): Los profesores como intelectuales, Paidós, Barcelona.

Herrán, Mikel. (2023). «Cuando los arqueólogos encuentren tus huesos sabrán que eras hombre o mujer». La arqueología queer y la ruptura del esencialismo. Pasajes 67, pp. 152-164.

López, Artemis. (2023). La disidencia lingüística como campo de batalla. Pasajes 67, pp. 176-187.

Snyders, G. (1978): Escuela, clase y lucha de clases, Comunicación, Madrid.

ESBORRANY